

اتحادیه صادرکنندگان فرآورده های
نفت، گاز و پتروشیمی ایران

گزارش، همگنی معاملات خوراک پالایشگاهی

هفته چهارم خرداد ۱۴۰۵

شناسنامه گزارش

تهیه شده در دپارتمان پژوهش و آمار اتحادیه صادرکنندگان فرآورده‌های نفت، گاز و پتروشیمی ایران

عنوان گزارش: گزارش هفتگی معاملات خوراک پالایشگاهی؛ هفته چهارم خرداد ۱۴۰۵

گردآوری و تدوین: مهتاب ابراهیمی

ناظر: فریدون اسعدی، هادی ابراهیمی

نوع گزارش: تحلیلی

شماره گزارش: ۱۴۰۵/۶۳۳۲۵

تاریخ انتشار: خرداد ۱۴۰۵

فهرست

مقدمه	۱
۱. ميعانات گازي	۱
۲. وكيوم باتوم	۱
۳. روغن پايه	۴
۳-۱. روغن پايه؛ نفت ايرانول	۴
۳-۲. روغن پايه؛ نفت پارس	۵
۳-۳. روغن پايه؛ نفت سپاهان	۶
۴. اسلاک واکس / پارافين واکس	۸
۴-۱. اسلاک واکس؛ نفت ايرانول	۸
۴-۱-۱. اسلاک واکس؛ نفت ايرانول تهران	۹
۴-۱-۲. اسلاک واکس؛ نفت ايرانول آبادان	۱۰
۴-۲. اسلاک واکس؛ نفت پارس	۱۱
۴-۳. پارافين واکس؛ نفت سپاهان	۱۲
جمع بندي	۱۳

مقدمه

بازار خوراک و محصولات میانی پالایشگاهی یکی از حلقه‌های مهم زنجیره انرژی و صنایع پایین‌دستی کشور به شمار می‌رود؛ بازاری که تغییرات آن می‌تواند بر روند تأمین مواد اولیه، رفتار معاملاتی فعالان صنعتی و جهت‌گیری قیمت‌ها در بخش‌های وابسته اثرگذار باشد. محصولاتی مانند میعانات گازی، وکیوم‌باتوم، روغن پایه، اسلاک‌واکس و پارافین‌واکس به دلیل نقش کلیدی در صنایع پالایشی، روانکار، قیر، شیمیایی و سایر زنجیره‌های تولیدی، همواره از اهمیت ویژه‌ای در تحلیل‌های هفتگی بازار برخوردارند.

بررسی این گروه‌های کالایی از آن جهت اهمیت دارد که هر یک از آن‌ها تحت تأثیر متغیرهای متفاوتی از جمله سیاست‌های قیمت‌گذاری، شرایط عرضه پالایشگاه‌ها، سطح تقاضای صنایع پایین‌دستی، تغییرات نرخ خوراک و انتظارات فعالان بازار قرار دارند. از این رو، تحلیل منظم وضعیت معاملات این محصولات می‌تواند تصویر روشن‌تری از تعادل یا عدم تعادل بازار، میزان پایداری عرضه و کیفیت کشف قیمت در بورس‌های کالایی ارائه کند.

گزارش حاضر با تمرکز بر معاملات هفته چهارم خردادماه ۱۴۰۵، به ارزیابی وضعیت چهار گروه اصلی محصولات پالایشگاهی می‌پردازد و تلاش دارد روندهای غالب بازار را از منظر عرضه، تقاضا، رقابت قیمتی و رفتار معاملاتی فعالان بررسی کند. هدف از این گزارش، ارائه تصویری تحلیلی و منسجم از شرایط بازار در این مقطع زمانی و فراهم کردن مبنایی برای تصمیم‌گیری دقیق‌تر فعالان اقتصادی، تولیدکنندگان و سیاست‌گذاران حوزه انرژی و صنایع وابسته است.

۱. میعانات گازی

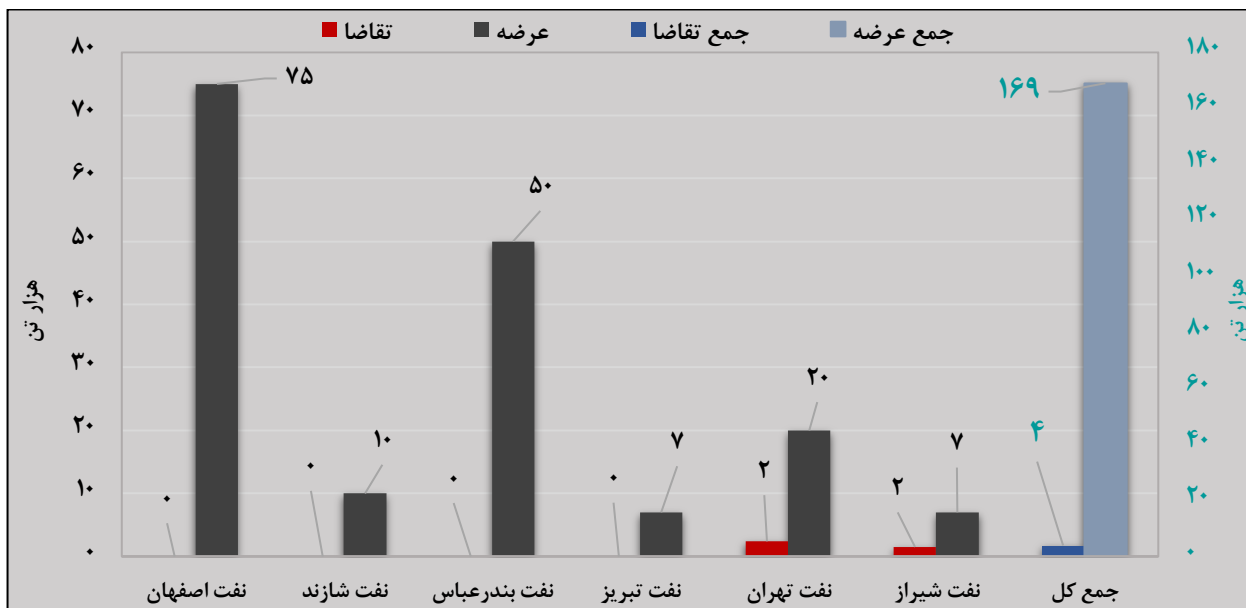
میعانات گازی طی هفته چهارم خردادماه ۱۴۰۵ توسط هیچ شرکتی در بورس انرژی ایران عرضه نشد.

۲. وکیوم باتوم

وکیوم‌باتوم در هفته چهارم خردادماه سال ۱۴۰۵ پس از دو هفته وقفه در عرضه، توسط شش پالایشگاه شامل پالایش نفت اصفهان، پالایش نفت امام خمینی (ره) شازند، پالایش نفت بندرعباس، پالایش نفت تبریز، پالایش نفت تهران و پالایش نفت شیراز در بورس کالای ایران عرضه شد. شکل زیر وضعیت عرضه و تقاضای این محصول را در بازه مذکور نشان می‌دهد. همان‌طور که مشاهده می‌شود، از میان شش پالایشگاه عرضه‌کننده، تنها برای وکیوم‌باتوم تولیدی پالایش نفت تهران و پالایش نفت شیراز تقاضایی به ترتیب معادل ۲,۴۰۰ تن و ۱,۵۰۰ تن به ثبت رسیده است؛ رقمی که در مقایسه با حجم عرضه این دو پالایشگاه، به ترتیب ۲۰ هزار تن و ۷ هزار تن، بسیار محدود ارزیابی می‌شود.

به بیان دیگر، با وجود حضور فعال شش پالایشگاه از هفت عرضه‌کننده اصلی وکیوم‌باتوم در بورس کالا (در این هفته تنها پالایش نفت آبادان عرضه‌ای نداشته است) و عرضه قابل توجه این محصول، به‌ویژه از سوی پالایش نفت اصفهان و پالایش نفت بندرعباس با عرضه‌هایی به ترتیب حدود ۷۵ هزار تن و ۵۰ هزار تن، تمایل محسوسی از سوی متقاضیان برای جذب این عرضه‌ها مشاهده نشده است. در ادامه، دلایل احتمالی شکل‌گیری این وضعیت و ضعف تقاضا در بازار وکیوم‌باتوم مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

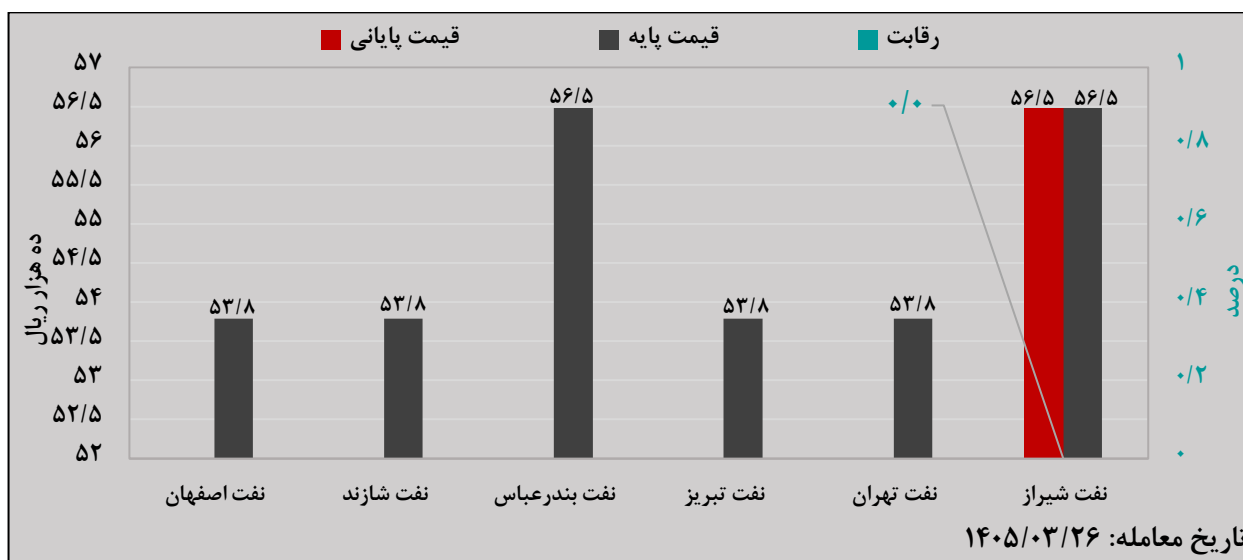
شکل ۱. وضعیت عرضه و تقاضای وکیوم باتوم به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته چهارم خرداد ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

در کنار نگاه به عملکرد تفکیکی برای هر شش پالایشگاه، نگاه به مجموع عرضه و تقاضای این پالایشگاه‌ها نشان می‌دهد که عرضه وکیوم باتوم پالایشگاهی ۱۶۵ هزار تن بیشتر از تقاضای ثبت شده برای این محصول در بورس کالای ایران در هفته یادشده بوده است. همچنین، علاوه بر بررسی وضعیت عرضه و تقاضای وکیوم باتوم در بورس کالا برای هفته چهارم خردادماه، وضعیت رقابت بر سر قیمت پایانی در معاملات انجام شده در بورس کالا نیز در ادامه ارائه می‌شود. میزان رقابت قیمتی برای وکیوم باتوم معامله شده‌ی شش شرکت یادشده در بورس کالا برای هفته چهارم خردادماه در شکل زیر نمایش داده شده است.

شکل ۲. میزان رقابت قیمتی وکیوم باتوم به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته چهارم خرداد ۱۴۰۵

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

بر اساس داده‌های نمایش داده شده در شکل فوق، در هفته چهارم خردادماه ۱۴۰۵ تنها پالایش نفت شیراز توانسته و کیومباتوم عرضه شده خود را در بورس کالا به طور کامل و بدون رقابت قیمتی معامله کند؛ آن هم دقیقاً با قیمت پایه ۵۶,۵۰۰ تومان. سایر پالایشگاه‌ها با وجود عرضه‌های سنگین، به دلیل نبود تقاضا عملاً هیچ معامله‌ای ثبت نکرده‌اند. برای تحلیل این وضعیت، لازم است به مصوبه دهم خردادماه شرکت ملی پالایش و پخش اشاره شود. در این مصوبه، نرخ فرآورده‌های ویژه داخلی برای نیمه اول خرداد تعیین شد که طی آن:

✓ و کیومباتوم مرغوب (تولیدی شیراز و بندرعباس) با نرخ جدید ۵۶,۹۹۰ تومان اعلام شد.

✓ و کیومباتوم سایر پالایشگاه‌ها با نرخ ۵۴,۳۰۰ تومان تعیین گردید.

این ارقام نسبت به نرخ‌های پیش از مصوبه، به ترتیب ۳۸/۶ درصد و ۳۸/۵ درصد افزایش داشتند؛ افزایشی که طبیعتاً باید در قیمت‌های پایه بورس کالا نیز منعکس می‌شد. اما نکته مهم این است که طی دو هفته قبل از عرضه‌های اخیر، هیچ‌کدام از پالایشگاه‌ها و کیومباتوم عرضه نکردند. این وقفه موجب انباشت موجودی در مخازن پالایشگاه‌ها و الزام عملی برای عرضه‌های سنگین در هفته چهارم شد. در چنین شرایطی، پالایشگاه‌ها برای جلوگیری از عدم استقبال خریداران از نرخ‌های جدید، تصمیم گرفتند قیمت پایه را کمتر از نرخ مصوب پالایش و پخش تعیین کنند. به طوری که:

✓ و کیومباتوم مرغوب با قیمت حدود ۵۴,۶۰۰ تومان عرضه شد.

✓ سایر انواع و کیومباتوم نیز با قیمت پایه حدود ۵۳,۷۰۰ تومان روی تابلو رفتند.

با وجود این تخفیف نسبت به نرخ‌های مصوب، بازار تقریباً هیچ واکنشی از سمت تقاضا نشان نداد. مقاومت خریداران در برابر نرخ‌های جدید بسیار مشهود بود و رفتار آنها نشان می‌دهد که بازار همچنان انتظار تعدیل یا کاهش قیمت دارد و حاضر نیست در سطوح فعلی وارد معامله شود.

به طور خلاصه، ترکیب سه عامل افزایش ملایم اما مؤثر نرخ‌های مصوب و کیومباتوم، فاصله گرفتن قیمت‌های پایه پیشنهادی پالایشگاه‌ها از تصور قیمتی فعالان بازار و عرضه سنگین پس از دو هفته وقفه و فقدان انگیزه خرید در فضای رکودی بازار موجب شد اغلب عرضه‌های هفته چهارم بدون تقاضا باقی بمانند. این شرایط باعث شده حتی کاهش قیمت پایه نسبت به نرخ مصوب نیز نتواند جذابیتی برای خریداران ایجاد کند و بازار همچنان در وضعیت رکود تقاضا باقی بماند.

در نهایت، معاملات و کیومباتوم در هفته چهارم خردادماه ۱۴۰۵ نشان‌دهنده رکود قابل توجه در سمت تقاضای بازار است. با وجود عرضه گسترده از سوی شش پالایشگاه اصلی و حتی تعیین قیمت‌های پایه پایین‌تر از نرخ‌های مصوب شرکت ملی پالایش و پخش، بخش عمده عرضه‌ها با عدم استقبال خریداران مواجه شد و تنها عرضه پالایش نفت شیراز آن هم بدون رقابت قیمتی معامله گردید. این وضعیت بیانگر آن است که فعالان بازار همچنان در برابر سطوح جدید قیمتی مقاومت نشان می‌دهند و انتظار تعدیل قیمت‌ها یا بهبود شرایط بازار را دارند؛ موضوعی که در کنار عرضه سنگین پس از دو هفته وقفه، موجب شکل‌گیری شکاف قابل توجه میان عرضه و تقاضا و تداوم رکود معاملاتی در بازار و کیومباتوم شده است.

۳. روغن پایه

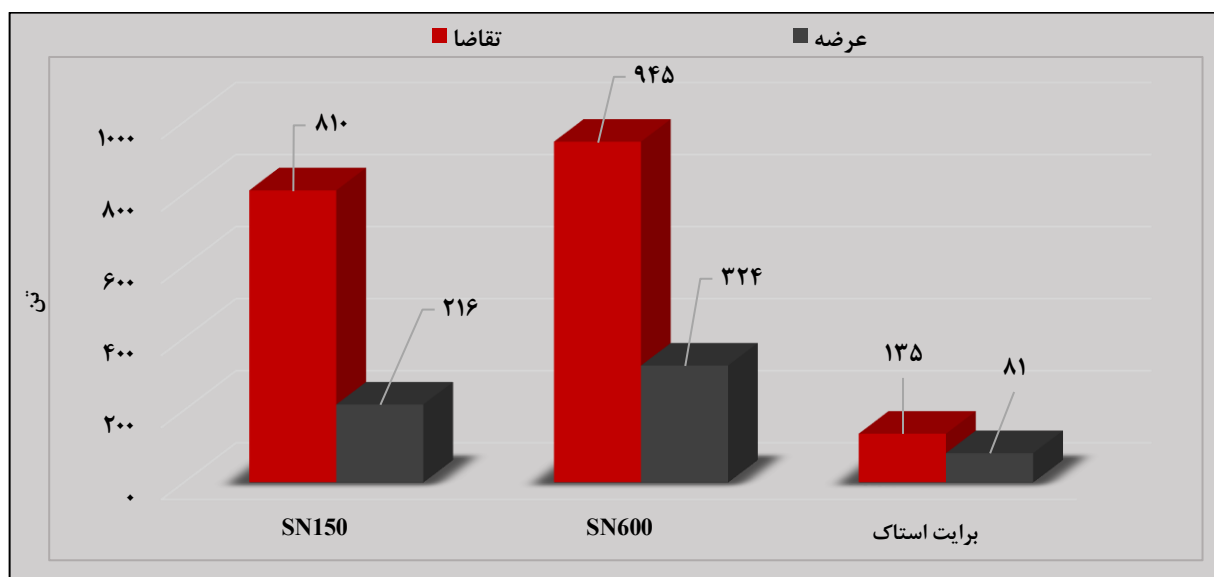
روغن پایه در هفته چهارم خردادماه ۱۴۰۵ توسط سه تولیدکننده، نفت ایرانول (تهران و آبادان)، نفت پارس و نفت سپاهان در بورس کالای ایران عرضه شد که در ادامه مروری بر عملکرد این تولیدکننده‌ها در هفته مذکور خواهیم داشت. در اینجا لازم به ذکر است که در هفته مورد بررسی شرکت نفت بهران هیچ گرید روغن پایه‌ای را در بورس کالای ایران عرضه نکرده است.

۳-۱. روغن پایه؛ نفت ایرانول

در هفته چهارم خردادماه مجموعه نفت ایرانول سه نوع روغن پایه، SN150 (نفت ایرانول آبادان)، SN600 و برای استاک (نفت ایرانول تهران)، را در بورس کالای ایران عرضه کرد.

وضعیت عرضه و تقاضا روغن پایه‌های SN150، SN600 و برای استاک مجموعه نفت ایرانول برای هفته چهارم خردادماه ۱۴۰۵ در شکل زیر قابل مشاهده است. همانطور که می‌بینیم، برای روغن پایه SN150 نفت ایرانول آبادان تقاضای ثبت‌شده در بورس کالا نزدیک به ۴ برابر عرضه انجام‌شده است. همچنین، برای SN600 نفت ایرانول تهران نیز تقاضای ثبت‌شده در بورس کالا نزدیک ۳ برابر عرضه انجام‌شده بوده است. به بیان دیگر، کسری عرضه و فشار تقاضا در هر دو گرید یادشده بسیار چشم‌گیر است. همچنین، در هفته مذکور، برای روغن پایه برای استاک این شرکت، حجم عرضه به میزان ۵۴ تن کمتر از حجم تقاضای ثبت‌شده برای آن بوده است.

شکل ۳. وضعیت عرضه و تقاضای روغن پایه شرکت نفت ایرانول (آبادان و تهران)؛ هفته چهارم خرداد ۱۴۰۵

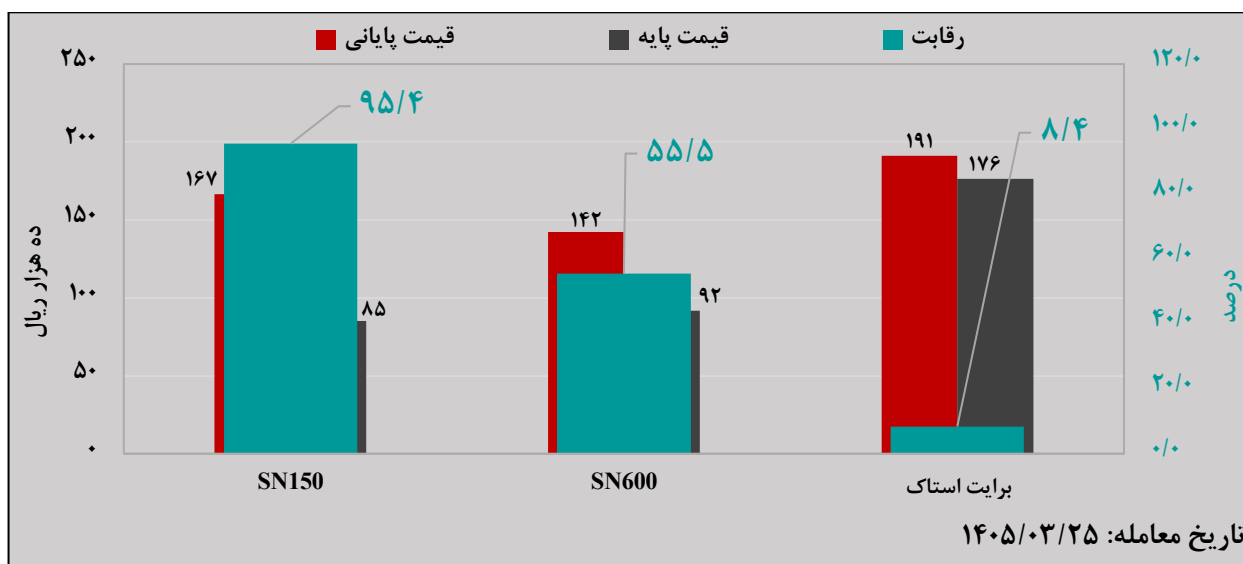

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت‌های پایانی معامله و قیمت‌های پایه عرضه روغن پایه‌های شرکت مذکور نشان می‌دهد که برای روغن پایه‌های SN150، SN600 به ترتیب به میزان ۹۵/۴ و ۵۵/۵ درصد رقابت قیمتی در معاملات بورس به ثبت رسیده است. شکل‌گیری این سطح از رقابت قیمتی برای گریدهای یادشده بیانگر وجود فشار تقاضای بسیار بالا و تمایل بالاتر خریداران برای تأمین این محصولات در هفته چهارم خردادماه است.

در مقابل، در بازه زمانی مورد بررسی روغن پایه برای استاک با قیمت پایه ۱۷۶ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم عرضه شده و با رقابت قیمتی محدودی (نسبت به دو گرید دیگر) که در بورس کالا برای آن به ثبت رسیده (۸/۴ درصد) به قیمت ۱۹۱ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم معامله شده است؛ که نشان‌دهنده تعادل نسبی میان عرضه و تقاضا در این گرید و نبود فشار محسوس از سمت خریداران است. به بیان دیگر، برخلاف روغن پایه‌های SN150 و SN600 که با رقابت قابل توجهی همراه بوده‌اند، معاملات برای استاک با فاصله تقریباً اندکی نسبت به قیمت پایه انجام شده و این موضوع می‌تواند بیانگر محدودتر بودن تقاضای مؤثر، کفایت نسبی عرضه باشد. از این رو، می‌توان گفت در هفته چهارم خردادماه تمرکز اصلی تقاضا در بازار روغن پایه شرکت مذکور بیشتر بر دو گرید SN150 و SN600 بوده و برای استاک از نظر شدت رقابت معاملاتی در سطح آرام‌تری قرار داشته است.

شکل ۴. میزان رقابت قیمتی انواع روغن پایه شرکت نفت ایرانول (آبادان و تهران)؛ هفته چهارم خرداد ۱۴۰۵

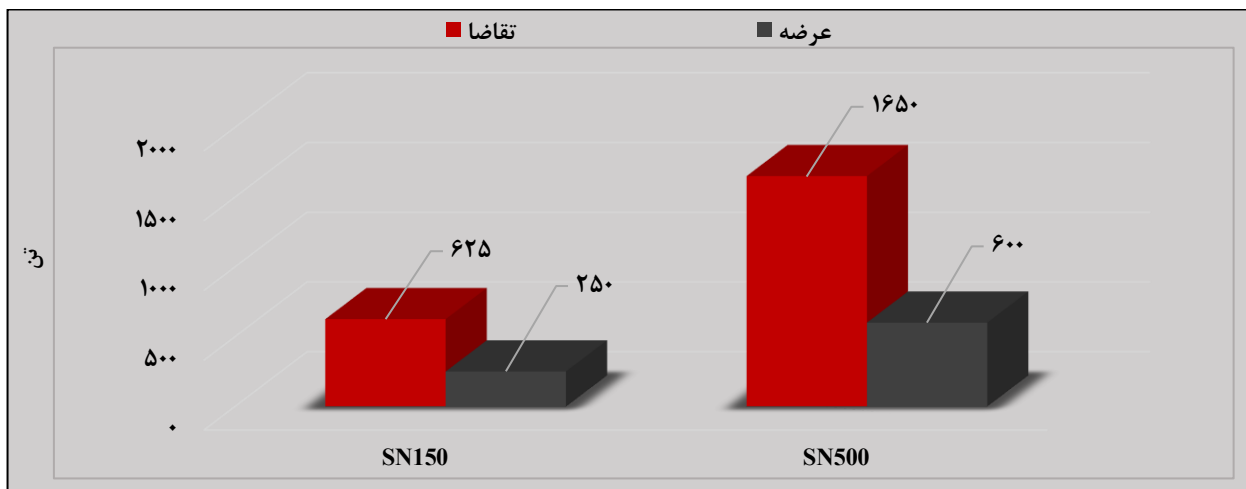

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۲-۳. روغن پایه؛ نفت پارس

شرکت نفت پارس در هفته چهارم خردادماه ۱۴۰۵ دو نوع روغن پایه، SN150 و SN500، را در بورس کالای ایران عرضه کرد. در شکل زیر وضعیت عرضه و تقاضای هر دو نوع روغن پایه در بورس برای هفته مذکور آمده است. همانطور که مشاهده می‌شود، میزان تقاضای ثبت‌شده در هفته چهارم خردادماه برای SN150 نفت پارس حدود ۲/۵ برابر (معادل ۳۷۵ تن کسری عرضه) عرضه آن بوده است. همچنین، برای گرید SN500 نفت پارس نیز ۲/۷۵ برابر عرضه آن (معادل ۱,۰۵۰ تن کسری عرضه) تقاضا در بورس کالا به ثبت رسیده است؛ که نشان‌دهنده وجود فشار تقاضای قابل توجه برای هر دو گرید شرکت مذکور در معاملات بورسی است.

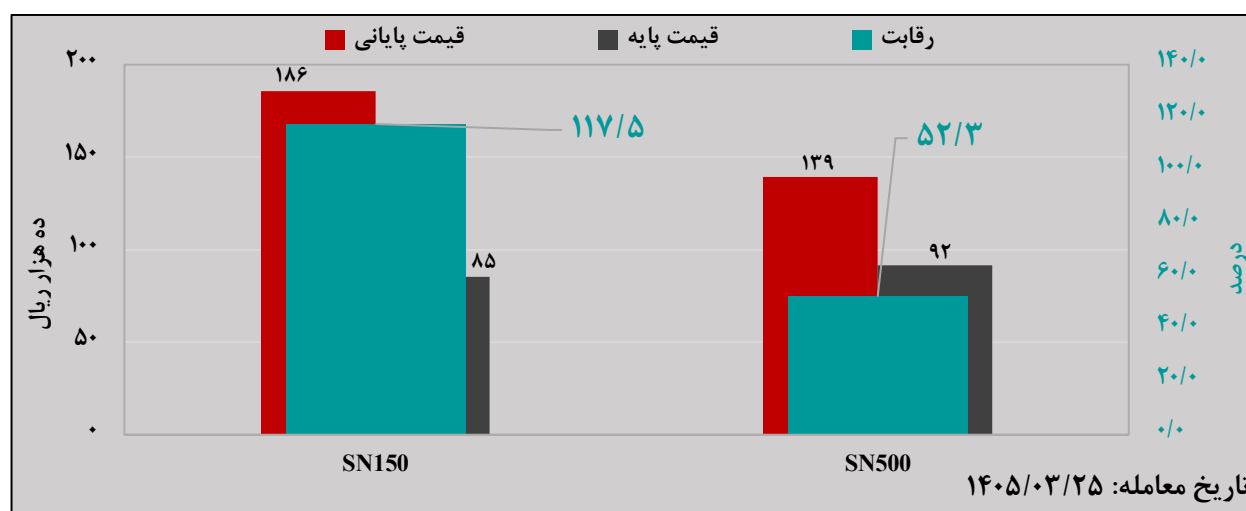
شکل ۵. وضعیت عرضه و تقاضای انواع روغن پایه شرکت نفت پارس؛ هفته چهارم خرداد ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت‌های پایانی معاملات و قیمت‌های پایه روغن پایه‌های عرضه شده توسط شرکت نفت پارس در بورس کالای ایران طی بازه زمانی مورد بررسی، نشان می‌دهد که روغن پایه SN150 با توجه به فشار تقاضای یادشده با رقابت قیمتی قابل توجهی به اندازه ۱۱۷/۵ درصد مواجه بوده و برای روغن پایه SN500 با توجه به فشار تقاضای مشابه نوع دیگر روغن پایه تولیدی نفت پارس رقابت قیمتی کمتری به میزان ۵۲/۳ درصد وجود داشته است. این تفاوت در نرخ رقابت، نشان می‌دهد که بازار در هر دو گرید با سیطره تقاضای خریداران مواجه بوده، با این حال شدت محدودیت عرضه در گرید SN150، منجر به رفتارهای هیجانی‌تر و رشد قیمت بسیار بیشتری در مقایسه با گرید SN500 شده است.

شکل ۶. میزان رقابت قیمتی انواع روغن پایه شرکت نفت پارس؛ هفته چهارم خرداد ۱۴۰۵

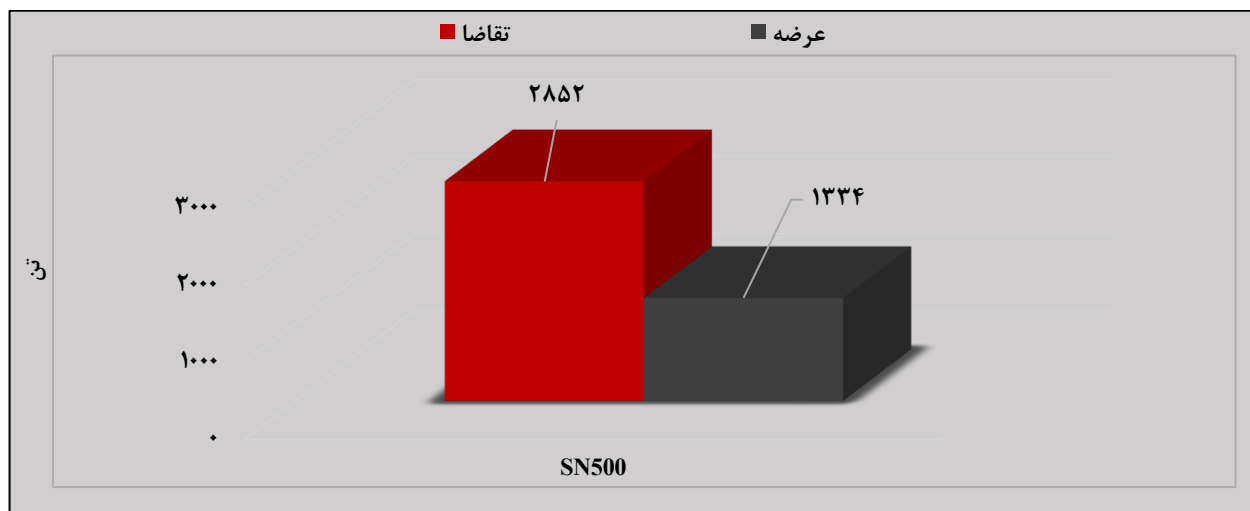
مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۳-۳. روغن پایه؛ نفت سپاهان

این مجموعه در هفته چهارم خردادماه سال جاری و پس از سه هفته وقفه در عرضه بورسی، بالاخره روغن پایه SN500 را در بورس کالای ایران عرضه کرد؛ که در نمودار زیر وضعیت عرضه و تقاضای آن در بورس کالا قابل مشاهده است. روغن

پایه SN500 نفت سپاهان در بازه‌ی مذکور عرضه‌ای کمتر از تقاضای ثبت‌شده برای آن در بورس کالا، به میزان ۱,۵۱۸ تن، داشته است؛ به‌طوری‌که بیش از ۵۳ درصد از تقاضای موجود برای این محصول در بورس کالا تأمین نشده است.

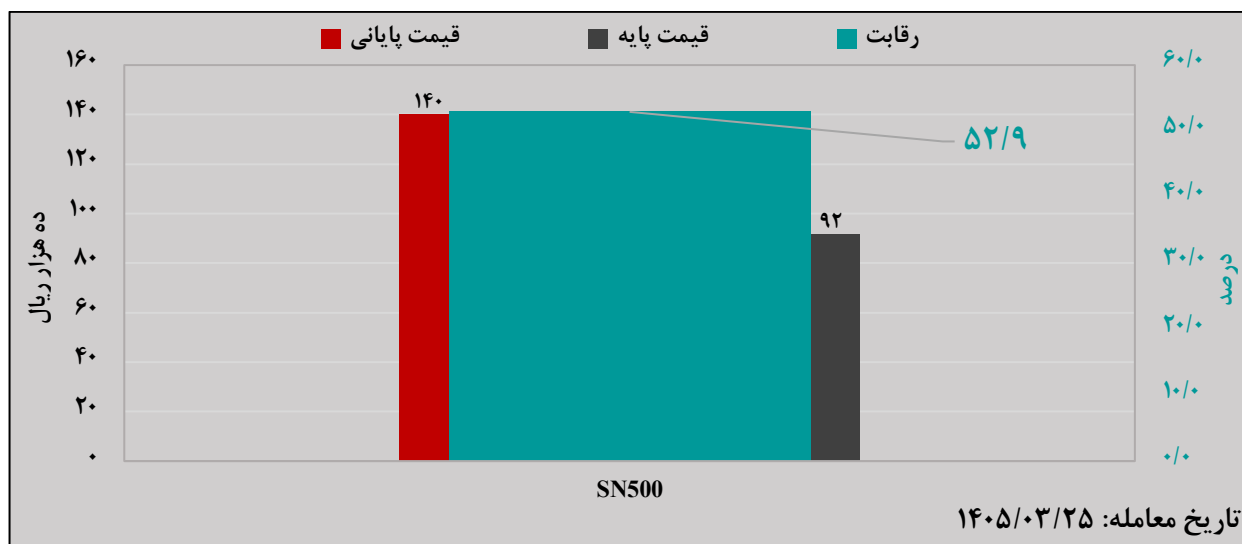
شکل ۷. وضعیت عرضه و تقاضای روغن پایه شرکت نفت سپاهان؛ هفته چهارم خرداد ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت پایانی و قیمت پایه عرضه روغن پایه SN500 این شرکت در بورس کالا طی هفته مذکور نشان می‌دهد که تک روغن پایه عرضه‌شده توسط مجموعه نفت سپاهان طی معامله انجام‌شده رقابت قیمتی به میزان ۵۲/۹ درصد را تجربه کرده است، که رقابت قابل توجهی است.

شکل ۸. میزان رقابت قیمتی روغن پایه SN500 شرکت نفت سپاهان؛ هفته چهارم خرداد ۱۴۰۵

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

در مجموع، بررسی معاملات روغن پایه در هفته چهارم خردادماه ۱۴۰۵ نشان‌دهنده غلبه شدید تقاضا بر عرضه و شکل‌گیری رقابت‌های قیمتی قابل توجه در این بازار است. در اکثر گزیده‌های عرضه‌شده توسط شرکت‌های نفت ایرانول، نفت پارس و نفت سپاهان، تقاضای ثبت‌شده به‌مراتب از حجم عرضه پیشی گرفته و منجر به کسری عرضه قابل توجه و رقابت‌های

قیمتی شدید، تا بیش از ۱۱۷ درصد در برخی گریدها، شده است. در این میان، تنها گرید برای استاک نفت ایرانول با تعادل نسبی عرضه و تقاضا مواجه بوده و رقابت قیمتی محدودتری را تجربه کرده است.

نکته حائز اهمیت آن است که بخشی از فشار تقاضا و تشدید رقابت‌های قیمتی در هفته مورد بررسی را می‌توان ناشی از محدودیت عرضه در هفته‌های گذشته دانست. در هفته دوم خردادماه، عرضه روغن پایه صرفاً توسط دو شرکت انجام شد و در هفته سوم خردادماه نیز هیچ‌یک از پالایشگاه‌های اصلی روغن‌سازی کشور شامل نفت ایرانول، نفت پارس، نفت سپاهان و نفت بهران عرضه‌ای در بورس کالای ایران نداشتند. این وقفه در عرضه موجب انباشت تقاضا و تمرکز آن بر عرضه‌های محدود هفته چهارم شد و در نتیجه، فضای رقابتی بازار را تشدید کرد.

از سوی دیگر، ابلاغ نرخ‌های جدید فرآورده‌های نفتی ویژه داخلی توسط شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی در تاریخ ۱۰ خردادماه ۱۴۰۵، که شامل افزایش قابل توجه نرخ لوب‌کات به‌عنوان ماده اولیه اصلی تولید روغن پایه بود، نیز بر انتظارات بازار اثرگذار بوده است. با این حال، از آنجا که این ابلاغیه صرفاً هفته دوم خردادماه را پوشش می‌داد و فرآیند ثبت عرضه‌ها معمولاً پیش از ابلاغ نهایی انجام می‌شود، قیمت‌های پایه عرضه‌شده در آن مقطع متناسب با نرخ‌های جدید تعدیل نشد.

در ادامه نیز، عدم عرضه روغن پایه در هفته سوم خردادماه موجب شد بازار فرصت کشف قیمت متناسب با شرایط جدید را پیدا نکند. با وجود آنکه لوب‌کات پس از یک هفته وقفه، در هفته چهارم خردادماه با نرخ‌های جدید و حدود ۵۰ درصد بالاتر عرضه شد، بررسی معاملات روغن پایه نشان می‌دهد که قیمت‌های پایه گریدهای مختلف نسبت به آخرین عرضه‌های پیشین تغییر محسوسی نداشته‌اند. این عدم انطباق میان افزایش هزینه خوراک و ثبات نسبی قیمت‌های پایه روغن‌های پایه، می‌تواند یکی از عوامل تشدید رقابت قیمتی و افزایش تمایل خریداران به تأمین محصول در سطوح قیمتی موجود باشد.

بر این اساس، می‌توان گفت رقابت‌های قیمتی شدید هفته چهارم خردادماه صرفاً ناشی از افزایش تقاضا نبوده، بلکه حاصل برهم‌کنش چند عامل هم‌زمان شامل وقفه عرضه در هفته‌های گذشته، انباشت تقاضا، افزایش نرخ خوراک و عدم انعکاس کامل آن در قیمت‌های پایه روغن‌های پایه بوده است. تداوم این وضعیت در هفته‌های آتی می‌تواند بر پایداری عرضه، رفتار قیمتی بازار و حاشیه سود تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان روغن پایه تأثیرگذار باشد.

۴. اسلاک واکس/پارافین واکس

اسلاک واکس در هفته چهارم خرداد ۱۴۰۵ تنها توسط دو تولیدکننده، نفت ایرانول (تهران و آبادان) و نفت پارس، در بورس کالای ایران عرضه شد. همچنین، عرضه‌ی کالای پارافین واکس نیز توسط نفت سپاهان انجام شد که در ادامه مروری بر عملکرد هر تولیدکننده در این بازه خواهیم داشت.

۴-۱. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول

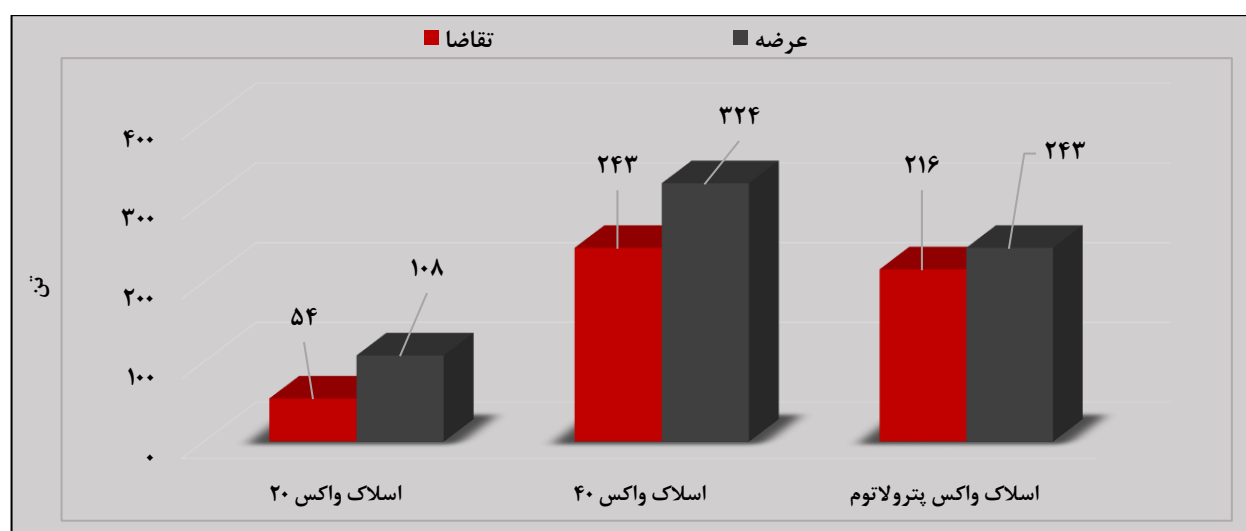
این مجموعه در چهارم خرداد سال ۱۴۰۵ چهار نوع اسلاک واکس را در بورس کالای ایران عرضه کرد؛ که عبارتند از: اسلاک واکس ۲۰، اسلاک واکس ۴۰، اسلاک واکس پترولاتوم (نفت ایرانول تهران) و اسلاک واکس ۱۰ (نفت ایرانول آبادان).

در ادامه وضعیت عرضه و تقاضای انواع اسلاک واکس و رقابت قیمتی آنها برای هر یک از شرکت‌های نفت ایرانول تهران و نفت ایرانول آبادان ارائه خواهد شد.

۱-۴. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول تهران

نفت ایرانول تهران در هفته چهارم خردادماه سال جاری سه گرید اسلاک‌واکس را در بورس کالای ایران عرضه کرد که پیش‌تر به آن‌ها اشاره شده است. وضعیت عرضه و تقاضای این محصولات در شکل زیر ارائه شده است. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد که در این بازه زمانی، عرضه هر سه گرید از میزان تقاضای ثبت‌شده در بورس کالا بیشتر بوده و در نتیجه بازار این محصولات با مازاد عرضه مواجه بوده است. به بیان دیگر، تقاضای موجود به‌طور کامل توسط عرضه‌های انجام‌شده پوشش داده شده است.

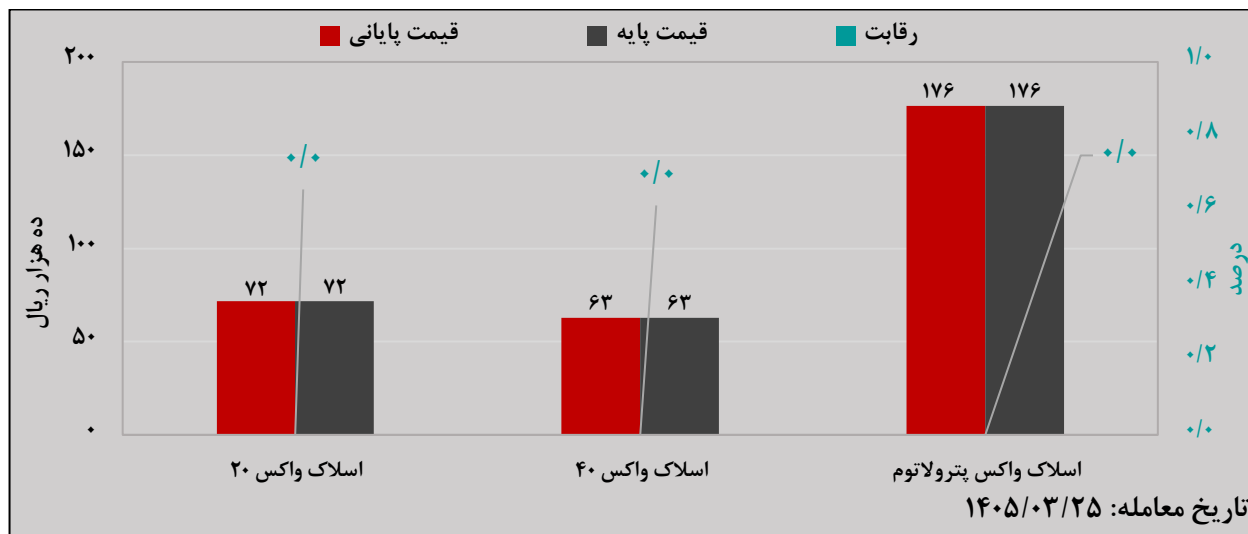
شکل ۹. وضعیت عرضه و تقاضای انواع اسلاک واکس شرکت نفت ایرانول تهران؛ هفته چهارم خرداد ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، نمودار زیر نمایانگر میزان رقابت قیمتی (تفاوت میان قیمت پایانی و قیمت پایه) در معاملات انواع اسلاک‌واکس شرکت نفت ایرانول تهران است. یافته‌ها حاکی از آن است که در هفته مورد بررسی، رفتار قیمتی هر گرید به‌طور کامل با مازاد عرضه آن محصول هم‌سویی داشته است. در همین راستا، نبود فشار تقاضا در گریدهای اسلاک‌واکس ۲۰، ۴۰ و پترولاتوم منجر به شکل‌گیری رقابت قیمتی صفر شده است.

شکل ۱۰. میزان رقابت قیمتی انواع اسلاک واکس شرکت نفت ایرانول تهران؛ هفته چهارم خرداد ۱۴۰۵

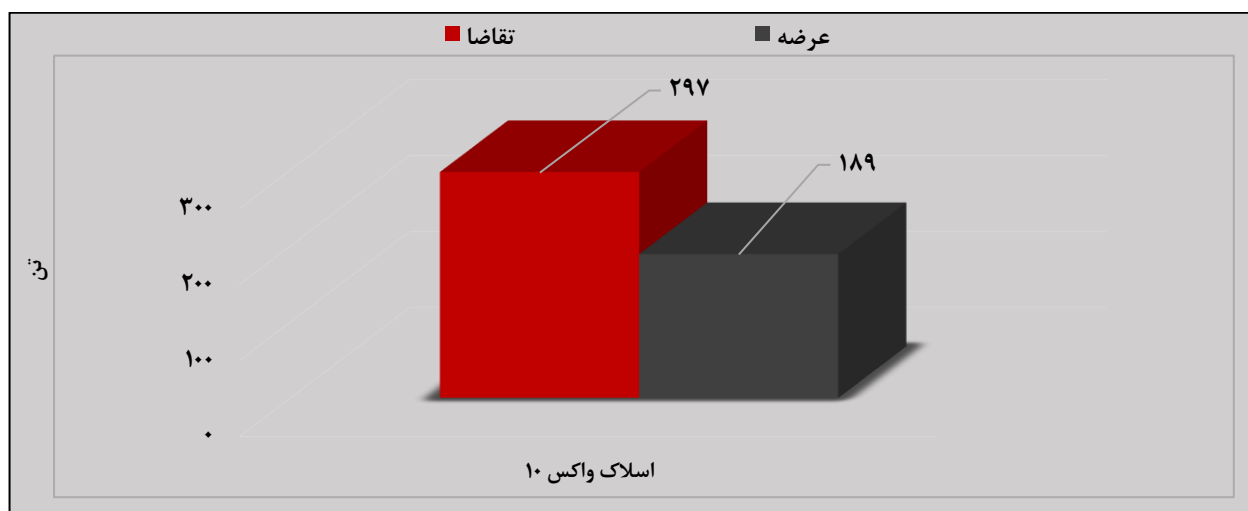

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۲-۱-۴. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول آبادان

شرکت نفت ایرانول آبادان در هفته چهارم خردادماه ۱۴۰۵ تنها یک گرید اسلاک واکس، یعنی اسلاک واکس ۱۰، را در بورس کالای ایران عرضه کرده است. وضعیت عرضه و تقاضای این محصول در بازه زمانی یادشده در شکل زیر ارائه شده است. مطابق با داده‌های شکل، در هفته مورد بررسی، حجم عرضه اسلاک واکس ۱۰ تولیدی این شرکت در بورس کالا متناسب با تقاضای ثبت‌شده برای آن نبوده و با ۱۰۸ تن کسری مواجه بوده است.

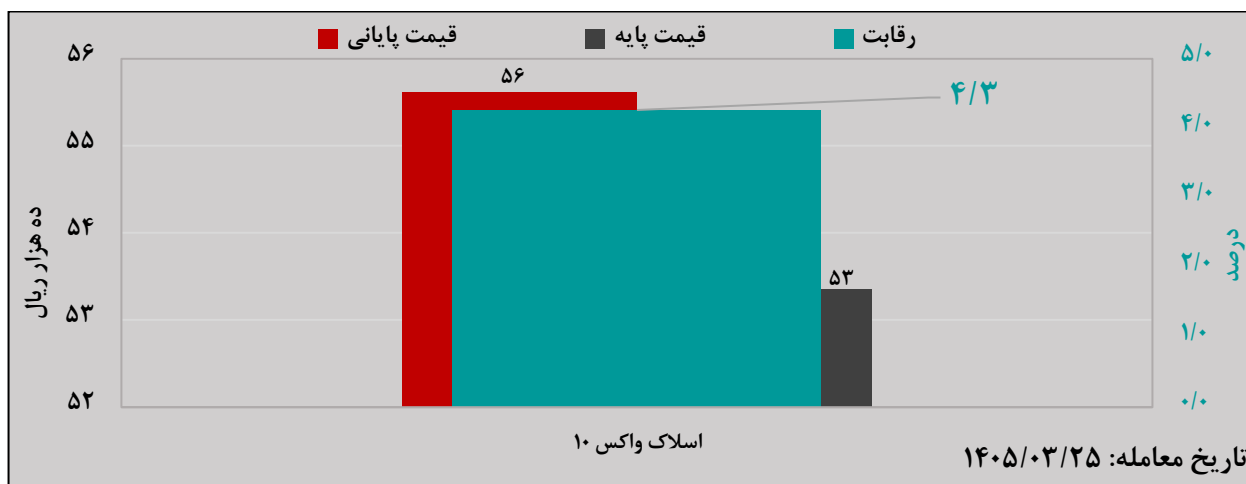
شکل ۱۱. وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس شرکت نفت ایرانول آبادان؛ هفته چهارم خرداد ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، میزان رقابت بین قیمت پایانی و قیمت پایه برای اسلاک واکس ۱۰ شرکت نفت ایرانول آبادان در شکل زیر قابل مشاهده است. همان‌طور که مشاهده می‌شود، به دلیل نبود فشار تقاضای شدید در این گرید (به این معنا که حجم عرضه توانسته ۶۴ درصد از حجم تقاضای ثبت‌شده را پوشش دهد) رقابت قیمتی به میزان ۴/۳ درصد به ثبت رسیده است.

شکل ۱۲. میزان رقابت قیمتی اسلاک واکس ۱۰ شرکت نفت ایرانول آبادان؛ هفته چهارم خرداد ۱۴۰۵

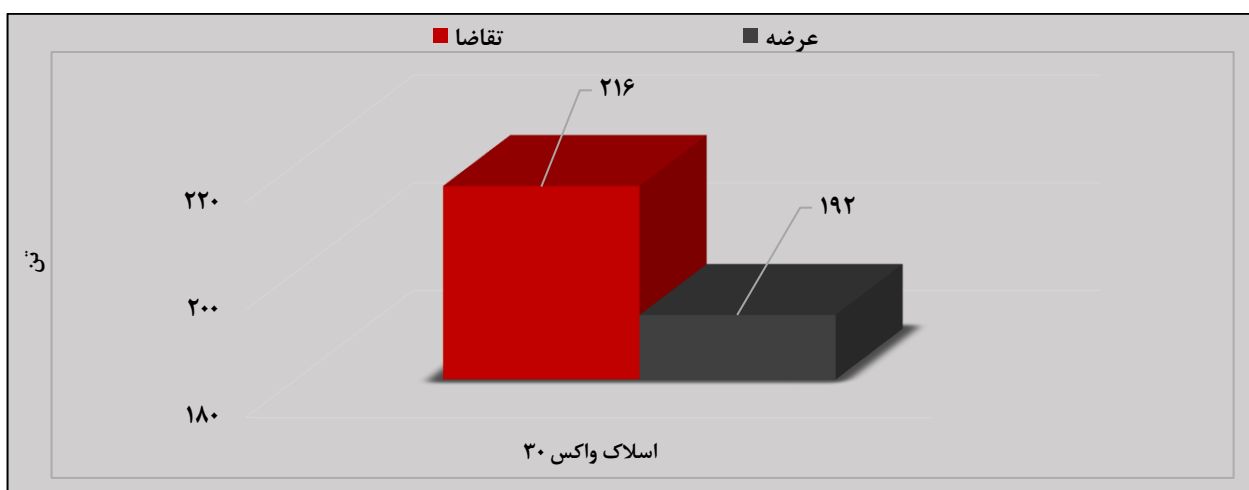

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۲-۴. اسلاک واکس؛ نفت پارس

مجموعه نفت پارس در هفته چهارم خرداد سال ۱۴۰۵ تنها یک نوع اسلاک واکس، اسلاک واکس ۳۰، را در بورس کالای ایران عرضه کرد. شکل زیر وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس یادشده توسط نفت پارس را در بورس کالای ایران در بازه‌ی مذکور نشان می‌دهد. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد که در بازه مورد بررسی، میزان تقاضای ثبت‌شده برای اسلاک واکس ۳۰ به میزان ۲۴ تن از حجم عرضه آن بیشتر بوده که بیانگر برتری محدود سمت تقاضا و وجود کسری عرضه اندک در معاملات این محصول در بورس کالا است.

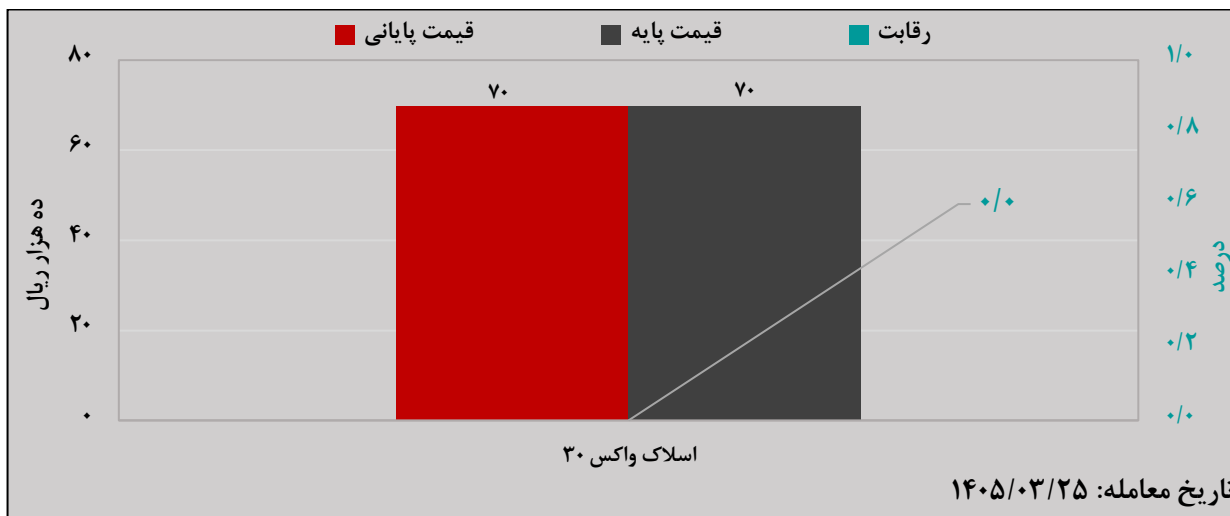
شکل ۱۳. وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس شرکت نفت پارس؛ هفته چهارم خرداد ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

مطابق شکل زیر، بررسی قیمت پایانی معامله و قیمت پایه عرضه اسلاک واکس ۳۰ در معاملات بورس کالای ایران طی هفته چهارم خردادماه سال جاری نشان می‌دهد که درصد رقابت قیمتی برای این محصول برابر صفر بوده است؛ که می‌توان آن را بازخوردی از فشار تقاضای محدود برای این کالا در هفته مذکور دانست.

شکل ۱۴. میزان رقابت قیمتی اسلاک واکس ۳۰ شرکت نفت پارس؛ هفته چهارم خرداد ۱۴۰۵

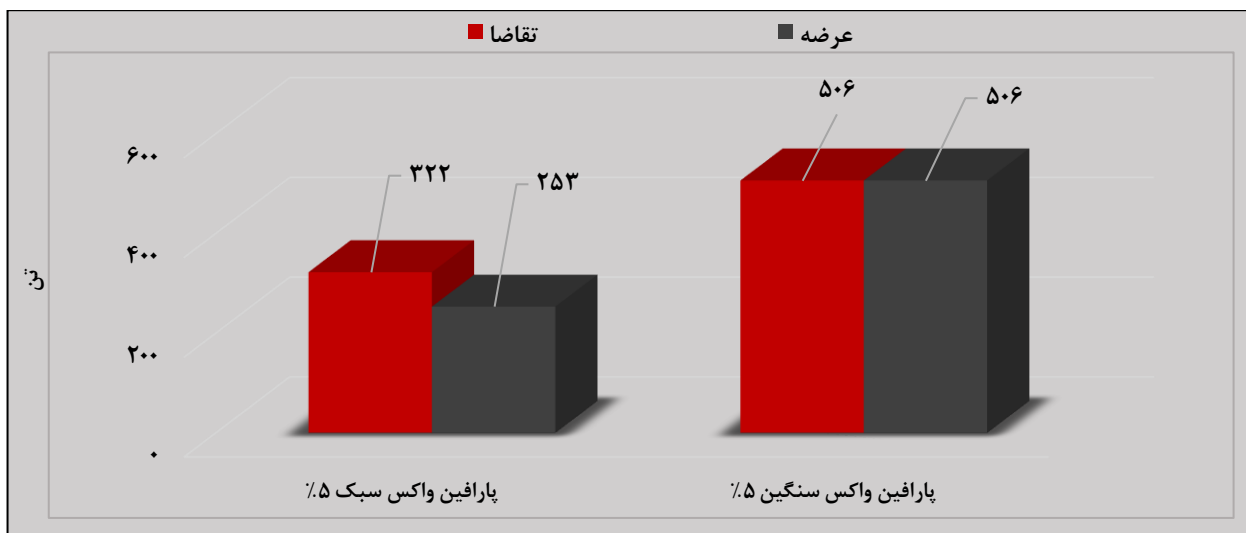

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۳-۴. پارافین واکس؛ نفت سپاهان

مجموعه نفت سپاهان در هفته چهارم خردادماه سال ۱۴۰۵ دو نوع پارافین واکس، پارافین واکس سبک ۵٪ و پارافین واکس سنگین ۵٪، را در بورس کالای ایران عرضه کرد. در شکل زیر حجم عرضه و تقاضا برای این محصولات در بازه یادشده قابل مشاهده است. همانطور که می‌بینیم، عرضه پارافین واکس سبک ۵٪ نسبت به تقاضای ثبت‌شده برای آن در بورس کالا به میزان ۶۹ تن کسری (عرضه ۷۸/۵ از تقاضای ثبت‌شده را پوشش داده) داشته است. در مقابل برای پارافین واکس سنگین ۵٪ شاهد تناسب میان عرضه و تقاضا به میزان ۵۰۶ تن هستیم.

شکل ۱۵. وضعیت عرضه و تقاضای انواع پارافین واکس شرکت نفت سپاهان؛ هفته چهارم خرداد ۱۴۰۵

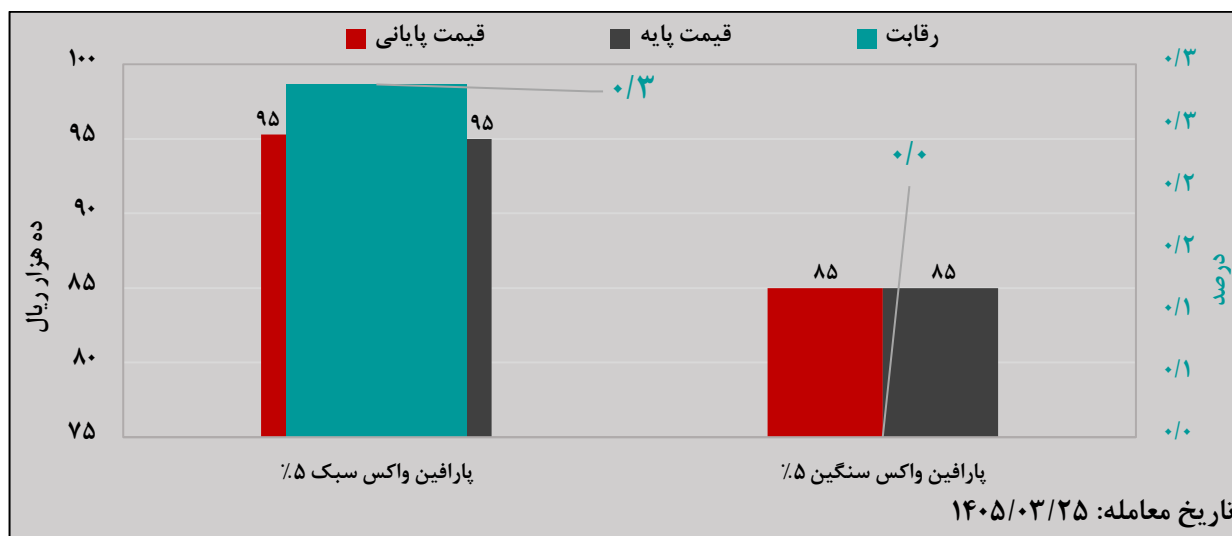

مأخذ: بورس کالای ایران.

شکل زیر وضعیت رقابت قیمتی پارافین واکس سبک ۵٪ و پارافین واکس سنگین ۵٪ را در هفته چهارم خرداد سال جاری نمایش می‌دهد. بررسی قیمتی پایانی میانگین موزون و قیمت پایه هر دو گرید پارافین واکس نفت سپاهان در بورس

کالای ایران نشان می‌دهد که این محصولات طی معاملات انجام‌شده تقریباً هیچ رقابت قیمتی (پارافین واکس سبک ۵٪ تنها ۰/۳ درصد رقابت داشته) نداشته‌اند؛ که این مسأله نشان می‌دهد که رفتار قیمتی محصولات نام‌برده از وضعیت عرضه و تقاضای آن‌ها (تناسب نسبی میان عرضه و تقاضا) تأثیر پذیرفته است.

شکل ۱۶. میزان رقابت قیمتی انواع پارافین واکس شرکت نفت سپاهان؛ هفته چهارم خرداد ۱۴۰۵

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

در نهایت، بررسی معاملات اسلاک واکس و پارافین واکس در هفته چهارم خردادماه ۱۴۰۵ در بورس کالای ایران نشان می‌دهد که بازار این محصولات در اغلب گریدها با فشار تقاضای قابل توجهی مواجه نبوده و در بسیاری از موارد عرضه‌ها توانسته‌اند تقاضای ثبت‌شده را به‌طور کامل پوشش دهند. در میان عرضه‌کنندگان، گریدهای اسلاک واکس نفت ایرانول تهران با مازاد عرضه و بدون رقابت قیمتی معامله شدند، در حالی که اسلاک واکس ۱۰ شرکت نفت ایرانول آبادان با کسری محدود عرضه و رقابت قیمتی اندک همراه بود. همچنین، اسلاک واکس ۳۰ نفت پارس با وجود برتری جزئی تقاضا نسبت به عرضه، فاقد رقابت قیمتی بود که نشان‌دهنده فشار تقاضای محدود در این بازار است. در بخش پارافین واکس نیز اگرچه پارافین واکس سبک ۵٪ نفت سپاهان با کسری عرضه و پارافین واکس سنگین ۵٪ با تعادل عرضه و تقاضا مواجه بود، اما هر دو محصول تقریباً بدون رقابت قیمتی معامله شدند. بر این اساس، می‌توان گفت که در هفته مورد بررسی، رفتار قیمتی بازار عمدتاً در سطح قیمت پایه شکل گرفته و نشانه‌ای از رقابت قیمتی معنادار در معاملات این محصولات مشاهده نمی‌شود.

جمع‌بندی

بررسی معاملات محصولات پالایشگاهی در هفته چهارم خردادماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که بازار در این مقطع با وضعیت یکنواختی مواجه نبوده و هر گروه کالایی متناسب با شرایط عرضه، سطح تقاضا، تغییرات نرخ‌های مصوب و انتظارات فعالان بازار، رفتار متفاوتی از خود نشان داده است. در برخی محصولات، بازگشت عرضه پس از وقفه معاملاتی نتوانست به رونق معاملات منجر شود و بازار همچنان با رکود تقاضا همراه بود؛ در حالی که در برخی دیگر، محدودیت عرضه و انباشت تقاضا زمینه‌ساز رقابت‌های قیمتی شدید شد. بنابراین، هفته چهارم خردادماه را می‌توان مقطعی دانست که در آن آثار وقفه عرضه و تغییرات قیمتی اخیر، به شکل متفاوتی در بازارهای مختلف پالایشگاهی نمایان شد.

۱. میعانات گازی

در بازار میعانات گازی، همانند اکثر هفته‌های قبل، عرضه‌ای در بورس انرژی ایران انجام نشد و بنابراین امکان ارزیابی رفتار تقاضا، قیمت پایانی و رقابت قیمتی برای این محصول وجود نداشت. عدم عرضه میعانات گازی موجب شد این بخش از بازار در هفته مورد بررسی فاقد مکانیسم کشف قیمت باشد.

۲. وکیوم باتوم

در بازار وکیوم باتوم، شرایط متفاوتی مشاهده شد. این محصول پس از دو هفته وقفه، با عرضه قابل توجه از سوی شش پالایشگاه اصلی به بورس کالا بازگشت؛ اما حجم بالایی عرضه با استقبال متناسب از سمت خریداران همراه نشد. با وجود آنکه پالایشگاه‌ها قیمت پایه را پایین‌تر از نرخ‌های مصوب شرکت ملی پالایش و پخش تعیین کردند، بخش عمده عرضه‌ها بدون معامله باقی ماند و تنها وکیوم باتوم پالایش نفت شیراز به‌طور کامل و بدون رقابت قیمتی معامله شد. این وضعیت نشان می‌دهد که مشکل اصلی بازار در این هفته، کمبود عرضه نبوده، بلکه ضعف تقاضای مؤثر و مقاومت خریداران در برابر سطوح جدید قیمتی بوده است. به نظر می‌رسد فعالان بازار وکیوم باتوم همچنان نسبت به پایداری قیمت‌های جدید تردید دارند و انتظار تعدیل نرخ‌ها یا بهبود شرایط بازارهای پایین‌دستی را دنبال می‌کنند.

۳. روغن پایه

بازار روغن پایه در هفته چهارم خردادماه با شرایطی کاملاً متفاوت روبه‌رو بود. در اغلب گریدهای عرضه‌شده توسط شرکت‌های نفت ایرانول، نفت پارس و نفت سپاهان، تقاضای ثبت‌شده به‌طور قابل توجهی از حجم عرضه پیشی گرفت و همین موضوع موجب شکل‌گیری رقابت‌های قیمتی شدیدی شد. رقابت‌های بالا در گریدهایی مانند SN150 و SN500/SN600 نشان داد که بازار روغن پایه با کمبود عرضه و فشار جدی تقاضا مواجه بوده است. بخشی از این وضعیت به وقفه عرضه در هفته‌های قبل بازمی‌گردد؛ به‌ویژه آنکه در هفته سوم خردادماه هیچ‌یک از تولیدکنندگان اصلی روغن پایه عرضه‌ای در بورس کالا نداشتند و همین موضوع باعث انباشت تقاضا شد. از سوی دیگر، افزایش قابل توجه نرخ لوب‌کات به‌عنوان خوراک اصلی تولید روغن پایه، در حالی رخ داد که قیمت‌های پایه روغن‌های پایه متناسب با آن تعدیل نشد. این عدم انطباق میان رشد هزینه خوراک و ثبات نسبی قیمت پایه، انگیزه خرید را افزایش داد و به تشدید رقابت قیمتی در معاملات انجام‌شده منجر شد.

۴. اسلاک واکس و پارافین واکس

در بازار اسلاک واکس و پارافین واکس، وضعیت نسبتاً آرام‌تر و متعادل‌تری نسبت به روغن پایه مشاهده شد. در بیشتر گریدهای اسلاک واکس عرضه‌شده توسط نفت ایرانول تهران، حجم عرضه از تقاضای ثبت‌شده بیشتر بود و معاملات بدون رقابت قیمتی انجام شد. اسلاک واکس ۱۰ نفت ایرانول آبادان اگرچه با کسری عرضه محدود همراه بود، اما میزان رقابت قیمتی آن اندک بود و نشان‌دهنده نبود فشار شدید تقاضا در این بخش است. در مورد اسلاک واکس ۳۰ نفت پارس نیز با وجود برتری جزئی تقاضا نسبت به عرضه، رقابت قیمتی شکل نگرفت. در بخش پارافین واکس نفت سپاهان نیز، چه در گرید سبک ۵/۵ و چه در گرید سنگین ۵/۵، معاملات تقریباً در سطح قیمت پایه انجام شد. بنابراین، می‌توان گفت بازار اسلاک واکس

و پارافین‌واکس در هفته مورد بررسی عمدتاً با تعادل نسبی یا مازاد عرضه همراه بوده و برخلاف روغن پایه، نشانه‌ای از رقابت قیمتی معنادار در آن مشاهده نشده است.

در مجموع، نتایج این گزارش نشان می‌دهد که بازار محصولات پالایشگاهی در هفته چهارم خردادماه ۱۴۰۵ تحت تأثیر هم‌زمان چند عامل شامل وقفه عرضه در هفته‌های گذشته، ابلاغ نرخ‌های جدید فرآورده‌های ویژه، انتظارات قیمتی فعالان بازار و وضعیت متفاوت صنایع پایین‌دستی قرار داشته است. اثر این عوامل در همه محصولات یکسان نبوده است؛ به‌گونه‌ای که در وکیوم‌باتوم، افزایش نرخ‌ها و رکود تقاضا موجب عدم استقبال از عرضه‌ها شد، اما در روغن پایه، محدودیت عرضه و عدم تعدیل قیمت پایه متناسب با رشد خوراک، رقابت شدید ایجاد کرد. در مقابل، اسلاک‌واکس و پارافین‌واکس در فضایی آرام‌تر معامله شدند و میعانات گازی نیز به دلیل نبود عرضه، عملاً نقشی در معاملات هفته نداشت. بر این اساس، می‌توان نتیجه گرفت که پایداری عرضه، زمان‌بندی مناسب اعلام نرخ‌ها و هماهنگی میان قیمت خوراک و محصولات نهایی، از عوامل کلیدی در حفظ تعادل بازار و جلوگیری از شکل‌گیری رکود یا رقابت‌های غیرعادی در بورس‌های کالایی هستند.

About us

The section of oil, gas and petro-chemistry is the up-most and first industrial vantage of the country and the pivot of the Economy of Iran. Regarding the importance of this section and the need for coordinating and organizing the most active people in the field of production and exporting oil, gas, and petrochemical products, some forethoughtful and job- makers in the private section of the country decided to come together to fight against the threats by using the opportunity of mass intelligence and potentials.

2023 Iranian Oil, Gas and Petrochemical products exports' association All Rights Reserved.

OPEX Publications

Website: <http://www.opex.ir>

Contact information: <http://www.opex.ir/en/aboutus/contactus>